

Raadsmemo

Datum: 16 juni 2015

Aan: Gemeenteraad van Hof van Twente

Kopie aan:

Van: P. van Zwanenburg

Voor informatie: Hans Tadema, Ontwikkeling

Onderwerp: Onderzoek Jongeren in de Wet werk en bijstand (WWB).

---

1. Aanleiding

De Inspectie van SZW is in 2014 gestart met een toezichtprogramma dat de uitvoering van de WW en WWB voor jongeren belicht. De eerste rapportage is in december 2014 gepubliceerd en gaat vooral over de uitvoering van de WWB, waarbij de aandacht vooral uitgaat naar de **periode vanaf de melding tot de eerste drie maanden in de uitkering.**

De gemeente Hof van Twente is niet betrokken geweest bij dit onderzoek. Vanuit de gemeenteraad is door de heer R. Bergman (PvdA) daarom de vraag gesteld welke positie onze gemeente inneemt ten opzichte van de conclusies en aanbevelingen die in dit rapport worden beschreven.

2. Inhoudelijke mededeling

Algemene bevindingen

In het rapport beschrijft de Inspectie in hoeverre gemeenten in hun beleid en organisatie specifieke aandacht besteden aan jongeren. Daarnaast wordt bezien hoe vaak jongeren er in slagen om vanuit de WWB aan het werk te komen of een opleiding te gaan volgen en wordt ingegaan op het in het onderzoek aangetroffen verschil tussen kansrijke en kansarme jongeren.

De Inspectie constateert dat er ruime beleidmatige aandacht is voor jongeren. Twee derde van de gemeenten heeft specifiek beleid geformuleerd. Vaak sluit het beleid aan bij regionale plannen van jeugdwerkloosheid.

Hof van Twente

Het beleid van onze gemeente sluit aan bij de regionale aanpak van de Jeugdwerkloosheid in Twente. Het volledige plan staat beschreven in Plan van aanpak Jeugdwerkloosheid Twente: Jongerenoffensief 2013-2014 2.0.

"RAADSMEMO" is de vorm van actieve informatievoorziening aan de gemeenteraad, waarbij een actuele ontwikkeling of aanvullende informatie wordt meegedeeld door een portefeuillehouder. Een raadsmemo is bedoeld ter kennisname.

"RAADSFORMATIE" is de vorm van actieve informatievoorziening aan de gemeenteraad, waarbij de actuele stand van zaken van een beleidsonderwerp uit programmabegroting/collegeprogramma of van een project wordt beschreven. De raadsinformatie wordt door het college aangeboden aan de raad en wordt standaard geagendeerd voor de eerstvolgende vergadering van de commissie Algemeen of Fysiek.

Vanaf 2015 wordt het 1000-jongerenplan in 7 gemeenten, waaronder Hof van Twente voortgezet. Door te participeren in de regionale aanpak van Jeugdwerkloosheid, profiteren jongeren van alle initiatieven in Twente bedoeld om jeugdwerkloosheid te bestrijden. Ook jongeren die geen bijstandsuitkering ontvangen kunnen (direct of indirect) meeliften op deze gezamenlijk aanpak.

Een minderheid heeft kwantitatieve doelstellingen geformuleerd

Hof van Twente

Omdat alle jongeren in de bijstand in aanmerking komen voor ondersteuning bij het vinden van werk of scholing, zijn niet op voorhand kwantitatieve doelstellingen geformuleerd.

De Inspectie heeft vastgesteld dat er bij de uitvoering veel aandacht is voor jongeren, soms via een eigen jongerenloket en soms via een leerwerkloket in de buurt.

Hof van Twente

Leerwerkloket (LWL): alle jongeren uit Hof van Twente kunnen terecht bij het leerwerkloket van het ROC in Hengelo en Enschede. Jongerenloket: vanuit het Jongerenoffensief 2013-2014 2.0 zijn we in Twente niet opnieuw gaan investeren in het opnieuw installeren van jongerenloketten. We verwachten dat de bestaande structuren en dienstverlening van Werkplein Twente en het LWL voorzien in de dienstverleningsbehoefte van jongeren.

Tot slot van dit onderwerp heeft de Inspectie vastgesteld dat 26% van de jongeren binnen een jaar uitstroomt naar werk en 13% naar scholing. Na een jaar zit nog 50% in de uitkering.

De Inspectie heeft vastgesteld dat er grote verschillen zijn in de uitgangspositie van jongeren variërend van kansarm tot kansrijk.

Hof van Twente

Per 1 januari 2012 is de WIJ afgeschaft en zijn alle jongeren per die datum overgegaan naar de WWB. De instroom 1ste kwartaal 2012 is tevens het volledige bestand.

Instroom 1 ^{ste} kwartaal 2012	37	
Uitstroom in 2012 richting werk	3	
Uitstroom in 2012 richting studie	5	
Uitstroom verhuizing	8	
Overige uitstroom 2012	9	
<i>Na 1 jaar nog in de uitkering</i>	12	<i>oftewel 32%</i>
Instroom 1 ^{ste} kwartaal 2013	10	
Uitstroom in 2013 richting werk	5	
Uitstroom in 2013 richting studie	2	
Uitstroom verhuizing	1	
Overige uitstroom 2013	1	
<i>Na 1 jaar nog in de uitkering</i>	1	<i>oftewel 10%</i>
Instroom 1 ^{ste} kwartaal 2014	17	
Uitstroom in 2014 richting werk	7	
Uitstroom in 2012 richting studie	2	
Uitstroom verhuizing	2	
Overige uitstroom 2014	4	
<i>Na 1 jaar nog in de uitkering</i>	2	<i>oftewel 11%</i>

Melding en zoekperiode

Sinds januari 2012 moeten jongeren eerst vier weken zelf zoeken naar werk of mogelijkheden van scholing, voordat ze een uitkering kunnen aanvragen. De Inspectie heeft gekeken naar welke keuzes gemeenten maken bij het operationaliseren van de zoektijd, de uitvoeringspraktijk en de knelpunten.

De Inspectie stelt vast dat de gemeente de zoektijd verschillend invullen. Dit geldt zowel voor de plek waar ze zich moeten melden, het moment waarop ze zich moeten melden als de mate waarin verplichtingen zijn afgestemd op de mogelijkheden van de jongere.

Hof van Twente

De jongere uit de Hof van Twente moet zich digitaal melden voor het aanvragen van een uitkering. Tijdens deze digitale aanvraag wordt men geïnformeerd over de wachttijd van 4 weken. Binnen enkele dagen na melding ontvangt de jongere een uitnodiging van één van onze medewerkers op het Werkplein. Tijdens dit intake gesprek ontvangt men informatie over de verplichtingen in de 4 weken wachttijd. Zo moet een jongere uit Hof van Twente minimaal 5 sollicitaties per week verrichten en zich bij minimaal 5 uitzendbureaus in laten schrijven.

Ook de ondersteuning aan de jongere gedurende de zoektijd verschilt per gemeente.

Hof van Twente

Tijdens de zoektijd wordt niet op voorhand ondersteuning aangeboden bij het vinden van werk. Het is juist de bedoeling dat de jongere zelf initiatief neemt om zijn of haar weg op de arbeidsmarkt te vinden, hetgeen ook vaak succesvol verloopt. In de praktijk is het overigens niet zo zwart/wit en wordt incidenteel of op verzoek wel hulp aangeboden.

Tot slot van dit onderdeel stelt de Inspectie vast dat gemeenten verschillend omgaan met het opleggen van de scholingsplicht.

Hof van Twente

De jongere uit onze gemeente krijgt in de zoektijd de verplichting opgelegd om te onderzoeken of er nog studiemogelijkheden zijn. Hier wordt in de praktijk ook in onze gemeente verschillend mee omgegaan. De situatie voor een afgestudeerde mbo-er niveau 4 of hbo-er is anders dan voor iemand die nog helemaal geen startkwalificaties heeft.

Werk- en uitkeringsintake

Als jongeren in de zoektijd geen werk hebben gevonden of niet met een opleiding zijn gestart gaan ze door naar de uitkeringsintake. Tijdens de intake controleren gemeenten het nakomen van de verplichtingen gedurende de zoektijd.

De Inspectie concludeert dat bij het opleggen van sancties bij het niet nakomen van verplichtingen in de zoektijd geen standaardprocedure wordt gevolgd. De ene consulent houdt duidelijk meer rekening met persoonlijke omstandigheden van de jongeren dan de andere consulent.

Hof van Twente

Voor het niet nakomen van verplichtingen wordt in onze gemeente wel een standaardprocedure gevolgd. Als na 4 weken blijkt dat niet aan alle verplichtingen is voldaan, wordt de jongere in de gelegenheid gesteld toe te lichten waarom aan één of meerdere verplichtingen niet is voldaan. Indien wordt vastgesteld dat er sprake is van verwijtbaar gedrag, wordt opnieuw een zoektijd van 4 weken opgelegd. Het opleggen van een nieuwe zoektijd moet altijd door een consulent onderbouwd worden en is altijd vatbaar voor bezwaar en beroep, waardoor rechtsongelijkheid zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Verder constateert de Inspectie dat consultants worstelen met de scholingsplicht.

Hof van Twente

Deze worsteling wordt ook in onze gemeente wel herkend. Een hele formele toepassing van de scholingsplicht kan leiden tot ongewenste situaties. De scholingsplicht geldt tot en met 26 jaar en zou ook opgelegd kunnen worden aan afgestudeerde werkzoekenden. Zo zou een afgestudeerde laborant op hbo niveau van 25 jaar in theorie verplicht kunnen worden nog een jaar lang een andere hbo opleiding te volgen.

In onze gemeente proberen we zo realistisch mogelijk om te gaan met deze scholingsplicht en deze dan ook alleen op te leggen als duidelijk is dat scholing ook echt meerwaarde heeft.

Volgens de Inspectie wordt er te weinig gebruik gemaakt van een diagnosestelling middels een diagnoseinstrument.

Hof van Twente

Ook in onze gemeente maken wij geen gebruik van diagnose instrumenten. Een dergelijk kostbaar instrument achten wij voor deze doelgroep overbodig vanwege het beperkt aantal jongeren en het feit dat medewerkers over voldoende kennis en ervaring beschikken om een goede diagnose te kunnen stellen.

Tot slot constateert de Inspectie dat er te weinig aandacht uitgaat naar de arbeids- en participatiemogelijkheden, maar teveel op het nakomen van verplichtingen, waardoor mogelijk kansarme jongeren onnodig lang blijven hangen in de WWB.

Hof van Twente

Bij de intake wordt ingeschat wat de kansen zijn op werk. Als verwacht wordt dat de jongere binnen afzienbare tijd zelfstandig werk zal vinden, wordt geen plan van aanpak opgesteld. Is de verwachting anders dan wordt bij of direct na de intake en het toekennen van de uitkering een plan van aanpak opgesteld of al direct verwezen naar bijvoorbeeld de SWB voor een re-integratietraject.

De eerste drie maanden in de uitkering

De Inspectie stelt vast dat niet altijd gecontroleerd wordt of jongeren wel als werkzoekende ingeschreven blijven staan.

Hof van Twente

Jongeren moeten evenals ouderen maandelijks verklaren dat ze ingeschreven staan als werkzoekende. Uit een onlangs gepresenteerd onderzoek blijkt dat de inschrijving van bijstandsgerechtigden uit onze gemeente ver boven het gemiddelde in Twente ligt.

De Inspectie heeft geconstateerd dat de vraaggerichte dienstverlening vaak beperkt blijft tot het aanbieden van vacatures. Er zijn weinig gemeenten (44%) die afspraken maken met werkgevers om arbeidskansen van jongeren te verbeteren.

Hof van Twente

Door de directe contacten die wij hebben met werkgevers zijn wij als gemeente Hof van Twente in staat jongeren actief bij werkgevers voor te dragen of andersom op verzoek van werkgevers op zoek te gaan naar voor dat bedrijf geschikte jongeren.

Na drie maanden volgonderzoek kan vaak nog niet worden vastgesteld of de zorg- of welzijnstrajecten voor kansarme jongeren leiden tot een betere positie op de arbeidsmarkt.

Hof van Twente

De trajecten die onze gemeente jongeren aanbiedt worden uitgevoerd door de SWB tenzij een specialistisch traject elders meer mogelijkheden biedt. Door rapportages en contacten tussen medewerkers van de SWB en de consultants van Werk en Inkomen blijven we de ontwikkelingen die de jongeren doormaken nauwlettend volgen.

3. Conclusie

Het aantal jongeren in de bijstand is in onze gemeente relatief erg laag. Gesteld kan worden dat het in nagenoeg alle gevallen niet alleen om werkloosheid gaat, maar dat persoonlijke omstandigheden of in de persoon gelegen factoren, de oorzaak is van het feit dat ze bijstand ontvangen. Gedurende de periode van bijstand is er altijd sprake van een re-integratietraject of een zorgtraject.